

Den här flickan bodde vid Minamatabukten i Japan. Liksom många andra som bodde där åt hon fisk och skaldjur från havet. Liksom många andra började hon känna av domningar, kramper, balansrubbnings och talsvårigheter. Mer än hundra människor dog vid Minamatabukten. De hade blivit kvicksilverförgiftade av den fisk de ätit. Kviksilveret hade släppts ut i havet av en fabrik i närheten.

Uppgifter:

	Finns i	Orsakar
1. Kviksilver		
Nitrit		
Färgämnen		
Smakämnen		

I våra födoämnen finns ofta små mängder av vissa giftiga ämnen, t. ex. kvicksilver, bly, DDT, PCB. Halten av ett sådant ämne anges i ppm (parts per million).

- Hur många milligram DDT finns det i 5 kg äpplen med en DDT-halt på 1,2 ppm? (Enligt en kungörelse från Statens Livsmedelsverk får äpplen innehålla högst 2 ppm DDT.)
- Insjöfisk innehåller som bekant ofta kvicksilver. Kviksilverhalten brukar anges i ppm, vilket är en förkortning av "parts per million" och betyder miljondelar. Hur mycket kvicksilver finns det i en gädda som väger 2 kg och har kvicksilverhalten 0,15 ppm? Svara i milligram.

vad finns det i din mat?

Enligt livsmedelsstadgan är vissa gifthalter tillåtna i en del livsmedel. Det gäller framför allt biocider i färsk frukt, bär, grönsaker och rotfrukter.

Ämne	Högsta tillåtna halt mg/kg (ppm)
Aldrin	0,1 (morötter 0,05)
DDT	1 (päron och äpplen 2)
Dieldrin	0,1 (morötter 0,05)
Difenyl	70 (endast citrusfrukter)
Etion	0,5 (päron och äpplen 1)
o-Fenylfenol	10 (endast citrusfrukter, päron och äpplen)
Lindan	1
Paration	0,5 (päron och äpplen 1)
Tiabendazol	3 (endast bananer, i skalat skick 0,4 samt citrusfrukter 2)

I samtliga livsmedel är bly tillåtet i en högsta halt av 3 mg/kg (ppm).

$$1 \text{ ppm} = 1 \text{ miljondel} = \frac{1}{1\,000\,000} = 0,000\,001$$

4. Ange några skäl till varför våra livsmedel innehåller kemiska tillsatser.

5. a) Identifiera tillsatserna i nedanstående livsmedel.
b) Vilka anser du vara värdefulla, onyttiga, skadliga?

Färgämnen godkända av livsmedelsverket

Beteckning	Namn
E 100	Curcumin (gult)
E 101	Riboflavin (gult)
E 102	Tartrazin (gult)
E 104	Kinolingult
E 110	Para-orange
E 123	Amarant (rött)
E 124	Nyckockin (rött)
E 127	Erytrosin (rött)
E 131	Patentblå t V
E 132	Indigokarmin (blått)
E 140	Klorofyll (grönt)
E 141	Klorofyllin-kopparkomplex, natrium- och kaliumsalter (grönt)
E 150	sockerkulör ej tillverkad enligt ammoniakprocessen (brunt)
E 150	sockerkulör tillv enligt ammoniakprocessen (brunt)
E 151	Brilliant black PN (svart)
E 152	Svart 7984
E 153	Carbo medicinalis (svart)
E 160 a	Betakaroten (gult till orange)
E 160 b	Anattoextrakt (gult till orange)
E 160 c	Paprikaoleoresin (gult till orange)
E 160 e	Beta-apo-8'-karotenal (orange-rött)
E 160 f	Beta-apo-8'-karotensäyraetyleter (gult till orange)
E 161 g	Kantaxantin (rött)
E 162	Rödbetsextrakt
E 163	Antocyjaner från ätliga växtdelar (rött till blått)
E 171	Titandioxid (vitt)
E 173	Aluminium
E 174	Silver
E 175	Guld
ES 11	Patentgrönt
ES 12	Järn glukonat (ger svart färg i närvaro av garvämnen)
ES 13	Järn laktat (ger svart färg i närvaro av garvämnen)

Konservationsmedel godkända av livsmedelsverket

Beteckning	Namn
E 200	Sorbinsyra
E 201	Natriumsorbat
E 202	Kaliumsorbat
E 210	Bensoesyra
E 211	Natriumbensoat
E 214	p-Hydroxibensoesyraetyleter
E 215	p-Hydroxibensoesyraetyleterns natriumsalt
E 216	p-Hydroxibensoesyrapropylester
E 217	p-Hydroxibensoesyrapropylesterns natriumsalt
E 218	p-Hydroxibensoesyrametyleter
E 219	p-Hydroxibensoesyrametyleterns natriumsalt
E 220	Svavelsyrlighet (svaveldioxid)
E 221	Natriumsulfit
E 222	Natriumvätesulfit (natriumbisulfit)
E 223	Natriumpyrosulfit
E 224	Kaliumpyrosulfit
E 226	Kalciumsulfit
E 227	Kalciumvätesulfit (kalciumbisulfit)
E 237	Natriumformiat
E 239	Hexametylentetramin
E 250	Natriumnitrit
E 251	Natriumnitrat (salpeter)
E 252	Kaliumnitrat (salpeter)
E 262	Natriumdiacetat
E 263	Kalciumacetat
E 270	Mjölksyra
E 280	Propionsyra
E 281	Natriumpropionat
E 282	Kalciumpropionat
ES 21	Nisin
ES 22	Borsyra

MILD MIETOA SINAPPIA Suomeenos
HEMLAGAD TYP KOTONAVALMISTETTUA TYYPIÄ

Råvarudeklaration: Senapsfrön, socker, vetemjöl, extra finsprit, och kryddor.
Färg: E 140, E 101.
Konservationsmedel: E 211, E 202, E 215.
Nettovoly: Se förpackningens undersida.
Förvaring: -2° - +8° väl tillsluten.

Ainestik: Sinapsisemenia, sokeria, vehnäjauhoja, suolaa, etikkaa, erittäin hienoa sprittä ja mausteita.
Var: E 140, E 101.
Säilöntäineita: E 211, E 202, E 215.
Nettomäärä: Katso pakkauksen alapuolta.
Säilytys: -2° - +8° suljettuna.

STJÄRNPRODUKTER SUNDSVALL SVERIGE

Sallad-dressing

Mild, färdigblandad dressing till grönsalladen. Felix Sallad-dressing passar även bra till sallader på potatis, kött eller fisk. Den kan även användas som sås.

Ingredienser: Vegetabilisk olja, socker, vinäger, äggula, ättika, salt, konsistensgivare, senap, konserveringsmedel E 211, E 202, kryddor och färgämne E 160 a.

Näringsvärde per 100g:	Förvaring:
Energivärde 290 kcal - 1200 kJ	Kan förvaras i normal rumstemperatur.
Protein 0,5 g	Öppnad förpackning förvaras helst kallt (+2° till +8°), dock ej fryskallt.
Fett 27 g	Förbrukas senast:
Kolhydrat 10 g	

Vikt: 350 g 100 g = ca 1 dl

AB Felix, Konsumentkontakt, 241 00 Eslöv
Tel. 0413-131 00

GULDUS